

РОЗДІЛ VII. ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ДЛЯ XXI СТОЛІТТЯ

УДК 616.314-053.2:371.13

Лариса Дудікова

Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

ORCID ID 0000-0002-5841-0147

DOI 10.24139/2312-5993/2025.03/345-356

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПЕДІАТРИЧНІЙ СТОМАТОЛОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ ТА ІННОВАЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ДИТЯЧІЙ СТОМАТОЛОГІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА НИХ

У статті визначено сучасні тенденції в дитячій стоматології та окреслено необхідні вектори в підготовці майбутніх стоматологів як відповідь на ці виклики. Обґрунтовано, що поява технологічних досягнень, докази передових можливостей лікування та вищі очікування пацієнтів щодо стандартів стоматологічної допомоги та економічних чинників ставлять нові виклики перед майбутніми стоматологами, що вимагає вдосконалення підготовки майбутніх стоматологів до професійної взаємодії в дитячій стоматології. Узагальнено основні тенденції у дитячій стоматології: технологічні інновації в дитячій стоматології (лазерна стоматологія: безболісна альтернатива; 3D-візуалізація та цифровий рентген; телестоматологія: дистанційні консультації); розвиток технологій, матеріалів та знань про хвороби; революція в управлінні поведінкою: штучний інтелект; революція в управлінні болем: седація за допомогою інгаляції закису азоту; зміщення дитячої стоматології в бік пріоритетів профілактики, навчання та комфорту в педіатричній допомозі; стоматологічні послуги, зручні для дітей; використання інноваційного програмного забезпечення; посилення значення комунікативної складової під час педіатричних стоматологічних консультацій; активне використання методів управління поведінкою під час педіатричного стоматологічного прийому. На основі аналізу тенденцій у дитячій стоматології виокремлено відповідні вміння, необхідні майбутнім стоматологам для ефективної професійної взаємодії в дитячій стоматології: ґрунтовні клінічні знання та технічна компетентність; відмінна комунікація з дітьми та батьками; методи управління поведінкою; терпіння та емоційний інтелект; гнучкість та схильність до навчання; управління часом та ефективність. Підсумовано, що щоб досягти успіху в дитячій стоматології, майбутнім стоматологам необхідно вийти за межі клінічних навичок і зробити акцент на комунікації, емоційному інтелекті, гнучкості та креативності.

Ключові слова: професійна взаємодія, дитяча стоматологія, майбутні стоматологи, підготовка, медичні ЗВО, тенденції, інновації.

Постановка проблеми. Успіх стоматологічної практики значною мірою визначається вміннями стоматологів в поєднанні ефективного управління стоматологічним кабінетом, а також надання найкращого стоматологічного лікування. Сучасні лікарі повинні бути клінічно проникливими та поінформованими щодо нових аспектів стоматології,

які рідко висвітлюються в академічному середовищі стоматологічних факультетів (Ayn, Robinson, Nason, & Lovas, 2017). Важливість дитячої стоматології неможливо переоцінити, оскільки вона є наріжним каменем у формуванні довічних звичок щодо здоров'я порожнини рота та здоров'я загалом. Ранній дитячий досвід догляду за зубами може суттєво вплинути на здоров'я порожнини рота дитини, впливаючи на її загальний стан здоров'я та якість життя. Тому залишатися на передовій досягнень у дитячій стоматології є важливим для майбутніх стоматологів, практикуючих стоматологів, а також дослідників в системі охорони здоров'я. Дитяча стоматологія зазнала значного прогресу за останні роки, що підживлюється динамічною взаємодією наукових досягнень, технологічних інновацій та зростаючим розумінням унікальних потреб дітей у сфері здоров'я порожнини рота. Поява технологічних досягнень, докази передових можливостей лікування та вищі очікування пацієнтів щодо стандартів стоматологічної допомоги та економічних чинників ставлять нові виклики перед майбутніми стоматологами, що вимагає вдосконалення підготовки майбутніх стоматологів до професійної взаємодії в дитячій стоматології. Тому важливо розглянути багатство сучасної літератури, досліджень та клінічного досвіду, щоб забезпечити всебічний та актуальний ресурс для майбутніх та практикуючих стоматологів, дослідників, викладачів, які прагнуть розвитку дитячої стоматології та, відповідно, професійної підготовки майбутніх стоматологів до професійної взаємодії в дитячій стоматології як своєчасний відгук на цей розвиток.

Аналіз актуальних досліджень. У сучасній науковій літературі значно уваги приділяється впровадженню інноваційних технологій у дитячу стоматологію та модернізації підходів до професійної підготовки майбутніх стоматологів. Так, науковці акцентують на активному використанні цифрових інструментів — штучного інтелекту, 3D-моделювання, телестоматології та технологій віртуальної реальності – у клінічній практиці дитячого стоматолога (А. Alharbi і N. Alharbi (2024), G. Gupta та ін. (2023), а також S. Jin і S.. Gajendra (2022)). У площині професійної підготовки майбутніх лікарів-стоматологів актуальними є дослідження І. Янішен, Н. Крички та С. Куліша (2022; 2023; 2025), в яких обґрунтовано доцільність інтерактивних освітніх підходів, симуляційного навчання та розвитку комунікативної компетентності. Ці підходи сприяють формуванню не лише клінічних, а й соціально-психологічних навичок, необхідних у

роботі з дітьми-пацієнтами. Значну увагу науковцями приділено також формуванню цифрової та комунікативної компетентності (С. Аун et al., (2017); А. Вауков, Н. Новханніс'ян (2025)) майбутніх стоматологів як невід'ємної частини їхньої готовності до професійної взаємодії в дитячій стоматології (Т. Бублій, О. Бойченко, & Т. Мошель, (2025)), а також вдосконаленню освітнього процесу з урахуванням сучасних принципів тайм-менеджменту (Б. Мельник (2025)). Отже, аналіз досліджень підтверджує існування стійкої тенденції до цифровізації, інноваційного оновлення навчальних програм та формування міждисциплінарних компетентностей у сфері дитячої стоматології.

Метою статті є окреслення сучасних тенденцій у дитячій стоматології та визначення інновацій, необхідних для імплементації в підготовці майбутніх стоматологів до професійної взаємодії в дитячій стоматології як своєчасна відповідь на них.

Методи дослідження. Для досягнення мети застосовані наукові методи, які створюють методологічні засади обраного дослідження, зокрема: аналіз психолого-педагогічної літератури на тему дослідження; абстрагування, систематизація, порівняння та зіставлення, теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури щодо вивчення наукового фонду.

Виклад основного матеріалу. Дитяча стоматологія як професія зазнала значних реформ, значною мірою завдяки розвитку технологій, матеріалів та знань про хвороби. Дійсно, дитяча стоматологія пройшла довгий шлях від перевірених часом навичок управління поведінкою до більш технологічно підкованого управління віртуальною реальністю (Jin, & Gajendra, 2022). Ця спеціальність охоплює різноманітні навички, дисципліни, процедури та методи, які мають спільне походження з іншими стоматологічними спеціальностями. Однак вони були скориговані та реструктуризовані, щоб задовольнити унікальні потреби маленьких дітей, підлітків та людей з серйозними медичними потребами сучасного покоління. Впровадження та застосування нових технологій спричинює зміну парадигми в стоматологічній практиці та в підготовці майбутніх стоматологів до професійної взаємодії в дитячій стоматології. Технологічні досягнення, що впливають на стоматологію, охоплюють лазерну стоматологію, реставраційні методи, потужну електроніку, новітні матеріали та вдосконалені прилади візуалізації (Zarif Najafi, & Ebrahimnejad, 2023).

Технологічні інновації в дитячій стоматології (лазерна стоматологія: безболісна альтернатива; 3D-візуалізація та цифровий рентген; телестоматологія: дистанційні консультації). Лазерні технології революціонізують дитячу стоматологію, пропонуючи безболісну та комфортнішу альтернативу традиційним стоматологічним процедурам. Точність лазерів зменшує потребу в анестезії, мінімізує кровотечу та скорочує час відновлення. Ця технологія особливо корисна для дітей-пацієнтів, які можуть хвилюватися перед візитами до стоматолога. Застосування цифрових рентгенівських знімків та 3D-візуалізації в дитячій стоматології – це ще один захопливий прорив (Янішен, Кричка, & Куліш, 2025). Забезпечуючи точні зображення зубів та щелепи дитини, ці технології сприяють точнішій діагностиці та плануванню лікування. Цифрові рентгенівські знімки є безпечнішим варіантом, оскільки вони піддають дітей набагато меншому опроміненню, ніж традиційні рентгенівські знімки. Телестоматологія набирає популярності як зручний спосіб для батьків консультуватися з дитячим стоматологом, не виходячи з дому. Ця технологія дозволяє проводити віртуальні консультації, де стоматолог може оцінити стан здоров'я зубів дитини та надати рекомендації (Alabdullah, & Daniel, 2018). Телестоматологія особливо корисна для подальших прийомів, у разі незначних проблем або коли особисті візити є складними (Daniel, & Kumar, 2014). Оскільки телемедицина все більше інтегрується в повсякденну медичну допомогу, телестоматологія має стати стандартною пропозицією в дитячих стоматологічних практиках.

Революція в управлінні поведінкою. Штучний інтелект (ШІ). Нещодавні досягнення в галузі штучного інтелекту дозволили виконувати дії людини в режимі реального часу, аналізувати поведінку обличчя, аналізувати мовлення, стереотипні рухові рухи на основі сенсорних даних та багато іншого (Коруска-Kedzierawski, & Billings, 2023). Штучний інтелект у поєднанні з новими технологіями, такими як віртуальна реальність (VR), які можна використовувати як форму цифрових навчальних платформ, може принести користь більшій кількості дітей та забезпечити персоналізовану парадигму адаптивного навчання для майбутніх стоматологів до професійної взаємодії в дитячій стоматології (MDPI, 2023). В останні роки спостерігається зростання кількості поведінкових досліджень, пов'язаних з віртуальним світом. Термін «віртуальна реальність» (VR) описує інтерфейс людина-комп'ютер, який дозволяє користувачеві динамічно взаємодіяти з комп'ютерним середовищем. VR

вимагає складних технологій, таких як дисплеї з широким полем зору (WFPV), що кріпляться на голові; тривимірні HMD; та системи датчиків руху, які відстежують положення голови та рук користувача, на відміну від простішого аудіовізуального (A/V) відволікання. Оскільки оклюзійні гарнітури проєктують зображення безпосередньо перед очима користувача та, залежно від моделі, блокують реальні (візуальні, слухові або обидва) стимули, таке використання може бути кращим за класичне відволікання, оскільки воно забезпечує більш захоплюючу графіку (Alharbi, & Alharbi, 2024). У VR поєднуються навіть тактильні, візуальні та слухові сенсорні модальності. Оскільки пацієнти, які носять HMD, не можуть спостерігати за тим, що відбувається в реальному світі, і натомість зосереджені на тому, що відбувається у віртуальному світі, віртуальна реальність посилює занурення дитини-пацієнта (Gupta, et al., 2023). В результаті дитина більше цікавиться тим, що відбувається у віртуальному світі, ніж у реальному. Тому вміння використання сучасних технологій ШІ є актуальними для майбутніх дитячих стоматологів в професійній взаємодії в дитячій стоматології (Бублій, Бойченко, & Мошель, 2025).

Революція в управлінні болем. Сedaція за допомогою інгаляції закису азоту. Інгаляція закису азоту/кисню (N_2O/O_2), також відома як N_2O/O_2 анксіолізис, є безпечним та ефективним методом, що використовується для лікування болю та стоматологічної тривоги. Батьки надають йому перевагу над передовими методами контролю поведінки, такими як фіксація та загальна анестезія. При використанні для знеболення/анксіолізу (тобто один агент з концентрацією закису азоту менше 50 відсотків з місцевою анестезією або без неї), інгаляція N_2O/O_2 дозволяє зменшити або усунути біль і тривогу у пацієнта, який перебуває у свідомості, з мінімальним ризиком. Реакція пацієнта на словесні команди та захисні рефлексі залишаються незмінними, а рухливість до процедури повертається після припинення використання N_2O/O_2 . У дітей знеболення/анксіолізис може пришвидшити проведення процедур, які не є особливо незручними, але вимагають, щоб пацієнт не рухався. Це також може дозволити пацієнту переносити неприємні процедури, зменшуючи або полегшуючи тривогу, дискомфорт або біль.

Зміщення дитячої стоматології в бік пріоритетів профілактики, навчання та комфорту в педіатричній допомозі. Очікується, що ці основні тенденції зберуться ще довго. Одним із найважливіших зрушень у дитячій стоматології є посилення уваги до профілактичної допомоги. Регулярні огляди в поєднанні з передовими

діагностичними інструментами дають змогу стоматологам виявити проблеми до того, як вони стануть серйозними. Такий проактивний підхід не лише запобігає дискомфорту для дитини, а й зменшує потребу в більш інвазивному лікуванні пізніше (Baikov, & Novhannisyun, 2025).

Сучасні батьки прагнуть розуміти розвиток своєї дитини та знати, як найкраще підтримувати звички гігієни порожнини рота протягом усього життя. Діти також повинні почуватися безпечно та зацікавлено у стоматолога. Тому майбутні стоматологи повинні вміти мінімізувати страх та використовувати м'які методи спілкування, щоб створити довірливу атмосферу, яка спонукатиме дітей повертатися без зайвого дискомфорту. Саме тому ще під час навчання у ЗВО майбутні стоматологи оволодіти навичками: спілкування з батьками/опікунами; здійснення візитів без занепокоєння; організації та реалізації проактивної профілактики та освіти; забезпечення повної співпраці стоматологічної команди.

Стоматологічні послуги, зручні для дітей (індивідуальні плани лікування, седативна стоматологія для тривожних пацієнтів, освітні інструменти та методи). Кожна дитина унікальна, як і її стоматологічні потреби. Тому майбутнім стоматологам необхідно вміти зосереджуватися на створенні індивідуальних планів лікування, які враховують здоров'я порожнини рота кожної дитини (Янішен, Кричка, & Куліш, 2023). Враховуючи такі чинники, як вік, історію хвороби та індивідуальні потреби, майбутні стоматологи зможуть забезпечити більш персоналізований догляд. Такий підхід гарантує, що кожна дитина отримає найкраще можливе лікування, адаптоване до її конкретної ситуації. Для дітей, які відчувають тривогу перед стоматологічним лікуванням, седативна стоматологія пропонує безпечне та ефективне рішення. Освіта відіграє вирішальну роль у дитячій стоматології. Тому майбутні стоматологи повинні бути готовими використовувати інтерактивні інструменти та методи (наприклад, додатки, які навчають технікам чищення зубів), щоб навчити дітей правильної гігієни порожнини рота.

Використання інноваційного програмного забезпечення. Під час ведення стоматологічної практики слід вибирати програмне забезпечення для управління, яке зробить практику більш ефективною та організованою. У контексті стоматологічного програмного забезпечення, програмне забезпечення для управління стоматологією та програмне забезпечення для комунікації з пацієнтами є ключовими аспектами. Заміна старих систем файлових папок електронною базою даних

забезпечує більший захист інформації. Програмне забезпечення для управління стоматологією забезпечує: більшу оперативність у спілкуванні з пацієнтами з використання текстових повідомлень та месенджерів; оптимізацію планування прийомів. Програмне забезпечення для комунікації з пацієнтами інформує пацієнтів, це особливо корисно під час надсилання швидких нагадувань про майбутній прийом. Ще один спосіб, за допомогою якого стоматологічна практика може досягти успіху в обслуговуванні своїх пацієнтів, – це програмне забезпечення для стоматологічної візуалізації. Інновації програмного забезпечення для стоматологічної візуалізації забезпечують: можливість надати пацієнту чіткіше зображення – буквально – здоров'я його зубів; електронну передачу відповідних рентгенівських знімків до стоматологічного центру; можливість інтеграції з іншим програмним забезпеченням, яке використовується в стоматологічній практиці; швидке навчання, що дозволяє персоналу швидко почати користуватися цим програмним забезпеченням.

Посилення значення комунікативної складової під час педіатричних стоматологічних консультацій. Враховуючи високу поширеність та можливість запобігання основним захворюванням порожнини рота, проактивні заходи (наприклад, навчання дітей-пацієнтів гігієні порожнини рота, заохочення до регулярних оглядів) та розвиток сильних комунікативних навичок серед майбутніх дитячих стоматологів можуть допомогти запобігти цим станам, перш ніж вони стануть тягарем для системи охорони здоров'я (Янішен, Кричка, & Куліш, 2022: 90).

Комунікація між дитячими стоматологами та дітьми-пацієнтами є критично важливим елементом якісної медичної допомоги. Ефективна комунікація підвищує обізнаність дітей-пацієнтів та їхніх батьків, а також надає повне розуміння поточного стану здоров'я/захворювання. Саме комунікація зменшує фрагментарний характер взаємодії між пацієнтом і стоматологом, підвищуючи ясність. Ефективне лікування захворювань порожнини рота опирається на чітке спілкування, що підвищує задоволеність дітей-пацієнтів, зменшує страх та знижує ймовірність подання претензій щодо медичної недбалості. Зрештою, це сприяє точній діагностиці та оптимальному лікуванню. Тому розвиток відповідних терапевтичних комунікативних навичок є критично важливим для ефективної якості пацієнтоорієнтованої допомоги. Перевагами ефективної комунікації для майбутніх дитячих стоматологів є: позитивна задоволеність пацієнтів, хороший прогноз та зниження тривожності. Комунікативні навички не є вродженими, їх можна та

потрібно навчати як частину безперервного процесу. У сучасній стоматологічній освіті для тренування комунікативних навичок використовуються різні методи, зокрема лекції, рольові ігри, навчання в малих групах із симуляцією взаємодії з пацієнтами, клінічне спостереження, реальні інтерв'ю з пацієнтами, віртуальні пацієнти та тренінги на основі віртуальної реальності, використання відео, навчання біля ліжка пацієнта та сесії зворотного зв'язку (Мельник, 2025). Впровадження цілеспрямованого навчання із симуляцією зворотного зв'язку з пацієнтами значно підвищує клінічні комунікативні навички.

Активне використання методів управління поведінкою під час педіатричного стоматологічного прийому. Управління стоматологічною тривожністю у дітей є однією з найбільших проблем у дитячій стоматології. На щастя, досягнення в методах поведінкового менеджменту в поєднанні з мінімально інвазивними стоматологічними процедурами для дітей створюють більш позитивний та комфортний досвід, допомагаючи покращити співпрацю та зменшити страх. Саме тому під час підготовки до професійної взаємодії в дитячій стоматології студенти повинні освоїти сучасні підходи поведінкового менеджменту, зокрема:

- «розкажи – покажи – зроби»: класична техніка, яка знайомить дітей зі стоматологічними інструментами та процедурами в безпечній, ігровій формі;

- позитивне підкріплення: похвала або винагорода дітей за співпрацю допомагає закріпити позитивну поведінку під час зустрічей;

- візити для десенсибілізації: поступове перебування в стоматологічному середовищі може з часом зменшити страх, особливо у тривожних дітей;

- віртуальна реальність (VR) та розваги: використання VR-окулярів або екранів, встановлених на стелі, щоб розважати та відволікати дітей під час лікування.

Ці методи, у поєднанні зі стоматологічними процедурами, зручними для дітей, спрямовані на забезпечення безстресових візитів до стоматолога для дітей, особливо для тих, хто має стоматологічну тривогу. Для майбутніх дитячих стоматологів важливо вміти поєднувати сучасне управління поведінкою з передовими технологіями для максимально підтримуючого догляду. У поєднанні з інноваціями в дитячій стоматології, поведінкові методи забезпечують більш захопливий та довірливий досвід для дітей.

Таким чином, оволодіння майбутніми стоматологами навичками професійної взаємодії, необхідними для дитячої стоматології в сучасному мінливому середовищі, гарантує не лише ефективне лікування, але й позитивний досвід для маленьких пацієнтів. На основі здійсненого аналізу узагальнюємо, що основними тенденціями у дитячій стоматології та відповідними вміннями, необхідними для майбутніх стоматологів як відповідь на них є:

1) ґрунтовні клінічні знання та технічна компетентність. Однією з найважливіших навичок для майбутніх дитячих стоматологів є міцна основа в клінічній науці та технічних навичках. Майбутні стоматологи повинні виконувати різноманітні процедури (наприклад, реставрація, лікування пульпи, підтримка простору та видалення зубів), які повинні бути адаптовані до особливостей анатомії ротової порожнини дітей. Технічно кваліфікований дитячий стоматолог не лише має кращі можливості лікувати дітей, але й легше завойовує довіру батьків, тим самим створюючи міцну основу для довгострокових стоматологічних відносин;

2) відмінна комунікація з дітьми та батьками. Серед обов'язкових навичок майбутніх дитячих стоматологів важливе значення має комунікація. Здатність спілкуватися з дітьми-пацієнтами та з батьками є ключем до успішного лікування. Цей метод заспокоює нерви та зміцнює довіру, роблячи візити до стоматолога менш страшними. Для батьків комунікація не менш важлива. Вони потребують чітких пояснень щодо подальшого догляду, дієти, процедур гігієни порожнини рота та подальших візитів. Відкрите спілкування також допомагає у створенні сприятливого середовища, де заохочуються запитання, а до занепокоєнь ставляться зі співчуттям;

3) методи управління поведінкою. Управління поведінкою залишається однією з найважливіших навичок майбутніх дитячих стоматологів, готових до професійної взаємодії в дитячій стоматології. Водночас, майбутні стоматологи також повинні бути гнучкими у своїй методиці, адаптуючи власну техніку управління поведінкою до віку, індивідуальних особливостей та емоційних потреб кожної дитини. Володіння методами управління поведінкою є одними з ключових навичок, необхідних для дитячої стоматології, оскільки вони сприяють менш травматичному проведенню процедур, мінімізують стрес і дають змогу дітям розвивати довіру в довгостроковій перспективі;

4) терпіння та емоційний інтелект: Терпіння та емоційний інтелект – дві найцінніші м'які навички для майбутніх стоматологів для ефективної

професійної взаємодії в дитячій стоматології. Кожна дитина унікальна; деякі схильні до співпраці та допитливі, а інші – боязкі, гіперактивні або бунтівні. Майбутні стоматологи повинні залишатися спокійними та життєрадісними, незалежно від ситуації. Цей спокій є важливим для встановлення довіри та гарантування успішного лікування. Емоційний інтелект дає змогу майбутнім стоматологам розпізнавати настрій дитини, виявляти ознаки страху та реагувати зі співчуттям. Емоційний інтелект також допомагає у спілкуванні з тривожними батьками.

5) гнучкість та схильність до навчання. Галузь дитячої стоматології динамічно розвивається, щорічно з'являються нові інструменти, правила та методи лікування. Саме тому гнучкість є однією з найважливіших навичок майбутніх дитячих стоматологів. Бажання навчатися також є секретом довгострокового успіху. Майбутнім дитячим стоматологам необхідно постійно оновлювати власні клінічні навички та навички міжособистісного спілкування, відвідуючи семінари, вебінари та програми сертифікації;

б) управління часом та ефективність. Управління часом є важливою навичкою для майбутніх дитячих стоматологів, які часто працюють зі щільним графіком, прийомами один за одним та пацієнтами з високим рівнем енергії. Ефективність планування, належна комунікація та ефективний потік пацієнтів є невід'ємними елементами. Зі зростанням кількості батьків, які вимагають оптимізованих послуг, майбутні дитячі стоматологи повинні стати експертами в таких інструментах, як цифрові записи пацієнтів, нагадування про прийоми та системи онлайн-бронювання. Управління часом зрештою забезпечує успішність професійної взаємодії в дитячій стоматології, покращуючи клінічну ефективність, запобігаючи вигоранню та створюючи загальний досвід пацієнта.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Майбутнє дитячої стоматології світле, з новими тенденціями та технологіями, які роблять стоматологічну допомогу ефективнішою, комфортнішою та персоналізованішою для дітей. Від профілактичного догляду та лазерної стоматології до телестоматології та індивідуальних планів лікування – ці досягнення змінюють спосіб надання дитячої стоматологічної допомоги. Щоб досягти успіху в дитячій стоматології, майбутнім стоматологам необхідно вийти за межі клінічних навичок і зробити акцент на комунікації, емоційному інтелекті, гнучкості та креативності. Тому підготовку майбутніх стоматологів у медичних ЗВО

необхідно спрямовувати на опанування технічних навичок, комунікативної компетентності, догляду за пацієнтами та безперервне навчання.

ЛІТЕРАТУРА

- Бублій, Т. Д., Бойченко, О. М., & Мошель, Т. М. (2025). *Цифрова компетентність як одна з основних вимог підготовки лікаря-стоматолога*. Полтавський державний медичний університет (Bublii, T. D., Boychenko, O.M., & Moshel, T.M. (2025). *Digital competence as one of the main requirements for the training of a dentist*. Poltava State Medical University).
- Мельник, Б. (2025). Інтеграція сучасної стратегії керування часом у навчальний процес з ортодонції на стоматологічному факультеті. *Медицина та фармація: Освітні дискурси*, (1), 83–87 (Melnyk, B.(2025). Integration of a modern time management strategy into the educational process of orthodontics at the Faculty of Dentistry. *Medicine and Pharmacy: Educational Discourses*, (1), 83–87).
- Янішен, І. В., Кричка, Н. В., & Куліш, С. А. (2022). Підвищення ефективності комунікативної компетенції майбутніх лікарів-стоматологів шляхом інноваційних технологій. У *Інноваційна стоматологічна наука: Аспекти і тенденції розвитку теорії та практики: матеріали конференції* (16–17 грудня 2022, Харків), с. 88–92. ХНУ ім. В. Н. Каразіна. (Yanishen, I. V., Krychka, N. V., & Kulish, S. A. (2022). Improving the communicative competence of future dentists through innovative technologies. In *Innovative dental science: Aspects and trends in the development of theory and practice: Proceedings of the conference* (December 16–17, 2022, Kharkiv) (pp. 88–92). V. N. Karazin Kharkiv National University.).
- Янішен, І. В., Кричка, Н. В., & Куліш, С. А. (2023). Про ефективність інноваційних методів навчання в підготовці майбутніх лікарів-стоматологів. У *Інноваційні технології в сучасній стоматології: матеріали XI стоматологічного форуму* (22–25 березня 2023, Івано-Франківськ), с. 182–184. Медвін: Стоматологія. (Yanishen, I. V., Krychka, N. V., & Kulish, S. A. (2023). On the effectiveness of innovative teaching methods in the training of future dental practitioners. In *Innovative technologies in modern dentistry: Proceedings of the XI Dental Forum* (March 22–25, 2023, Ivano-Frankivsk) (pp. 182–184). Medvin: Stomatology.).
- Янішен, І. В., Кричка, Н. В., & Куліш, С. А. (2025). Використання інтерактивних методів навчання у процесі підготовки майбутніх лікарів-стоматологів. У *Застосування сучасних протоколів лікування в щелепно-лицевій хірургії та стоматології: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю* (10–11 квітня 2025, м. Полтава), с. 33–36. Полтава: ПДМУ. (Yanishen, I. V., Krychka, N. V., & Kulish, S. A. (2025). The use of interactive teaching methods in the training of future dental practitioners. In *Application of modern treatment protocols in maxillofacial surgery and dentistry: Proceedings of the All-Ukrainian scientific and practical conference with international participation* (April 10–11, 2025, Poltava) (pp. 33–36). Poltava: PDMU).
- Alabdullah, J. H., & Daniel, S. J. (2018). A systematic review on the validity of teledentistry. *Telemedicine and e-Health*, 24(8), 639–648.
- Alharbi, N., & Alharbi, A. S. (2024). AI-Driven Innovations in Pediatric Dentistry: Enhancing Care and Improving Outcome. *Cureus*, 16(9), e69250.
- Аун, С., Робинсон, Л., Насон, А., & Ловас, Дж. (2017). Determining Recommendations for Improvement of Communication Skills Training in Dental Education: A Scoping Review. *Journal of Dental Education*, 81, 479–488.

- Baykov, A. & Hovhannisyan, H. A. (2025). Insights into communication in dental education and practice: a narrative review. *Bulletin of stomatology and maxillofacial surgery*, 21, 259-271.
- Daniel, S. J., & Kumar, S. (2014). Teledentistry: A key component in access to care. *Journal of Evidence Based Dental Practice*, 14, 201–208.
- Digital Health in Children's Oral and Dental Health: An Overview and a Bibliometric Analysis*. Children (MDPI, 2023).
- Gupta, G., Gupta, D. K., Gupta, P., Khairwa, A., Shah, P., & Chandra, N. (2023). Transforming pediatric dentistry with digital technology – the way ahead: A case series. *Archives of Dental Research*, 13(1), 53.
- Jin, S., & Gajendra, S. (2022). Innovative training methods in pediatric dental education: A review. *Journal of Dental Education*, 86(4), 489–497.
- Kopycka-Kedzierawski, D. T., & Billings, R. J. (2023). Telehealth and pediatric dentistry: A new era in dental education and practice. *Pediatric Dentistry*, 45(2), 115–121.
- Zarif Najafi, M., & Ebrahimnejad, S. (2023). Current trends and future directions in pediatric dentistry education: Integrating simulation and digital tools. *European Journal of Dentistry Education*, 27(3), 349–360.

SUMMARY

Dudikova Larysa. Modern trends in pediatric dentistry and innovations in training future dentists for professional interaction in pediatric dentistry as a response to them.

The article identifies modern trends in pediatric dentistry and outlines the necessary vectors in training future dentists as a response to these challenges. It is substantiated that the emergence of technological advances, evidence of advanced treatment options and higher patient expectations regarding dental care standards and economic factors pose new challenges to future dentists, which requires improving the training of future dentists for professional interaction in pediatric dentistry. The main trends in pediatric dentistry are summarized: technological innovations in pediatric dentistry (laser dentistry: a painless alternative; 3D visualization and digital X-ray; teledentistry: remote consultations); development of technologies, materials and knowledge about diseases; revolution in behavior management: artificial intelligence; revolution in pain management: sedation using nitrous oxide inhalation; shifting pediatric dentistry towards the priorities of prevention, education and comfort in pediatric care; child-friendly dental services; use of innovative software; increasing the importance of the communicative component during pediatric dental consultations; active use of behavior management methods during pediatric dental appointments. Based on the analysis of trends in pediatric dentistry, the following relevant skills are identified for future dentists to effectively interact professionally in pediatric dentistry: solid clinical knowledge and technical competence; excellent communication with children and parents; behavior management methods; patience and emotional intelligence; flexibility and willingness to learn; time management and efficiency. It is concluded that to succeed in pediatric dentistry, future dentists need to go beyond clinical skills and focus on communication, emotional intelligence, flexibility, and creativity.

Key words: professional interaction, pediatric dentistry, future dentists, training, medical universities, trends, innovations.